

Handläggare
Moa Öhman
Plan- och exploateringsavdelningen

Diarienummer
15KS/87

Kommunstyrelsens planutskott

Naturreservatsplan Horssten 1:1 m.fl

Förslag till beslut

Start-PM för bildande av naturreseptat Grönskär-Horssten-Mälkobborna godkänns.

Beslutsnivå

Kommunstyrelsens planutskott.

Sammanfattning

Grönskär-Horssten-Mälkobborna är ett område i Värmdös yttre skärgård med ett stort antal små öar och skär med höga värden för kultur, natur och friluftsliv. Grönskär-Horssten-Mälkobborna har näst högsta prioritetnivå enligt kommunens naturreseptatsplan och arbetet med att bilda ett naturreseptat föreslås påbörjas. Naturreseptat ska syfta till att ge området ett långsiktigt skydd enligt miljöbalken (MB) med syfte att bevara ett naturområdet för rekreation och friluftsliv samt bevara områden som är viktiga för hotade och känsliga djur- och växtarter. Naturreseptatsföreskrifterna avses inte omfatta bestämmelser för att inskränka jakt- och fiskerättigheter. Att påbörja arbetet är angeläget då området är utpekade som en möjlig framtida sjöfartsled vilket Värmdö kommun motsätter sig.

Bakgrund

I kommunens översiktsplan (ÖP) finns förslag till flera nya reservat där bland annat området för Grönskär-Horssten-Mälkobborna ingår. I naturreseptatsplanen som godkändes av samhällsplaneringsnämnden i juni 2013 har området andra prioritet utav sex prioritetnivåer i planen.

I februari 2015 gav kommunstyrelsens planutskott samhällsbyggnadsavdelningen i uppdrag (2015-02-18 §10) att påbörja dialog med berörda markägare om att bilda naturreseptat vid Grönskär-Horssten-Mälkobborna och att genomföra inventeringar i området. En dialog har påbörjats och inventeringar har utförts som visar att området har höga naturvärden.

Ärendebeskrivning

Grönskär-Horssten-Mälkobborna är ett område i Värmdös yttre skärgård med ett stort antal små öar och skär. Här finns höga värden för kultur, natur och friluftsliv. Särskilt den marina miljön har höga värden i ett nationellt perspektiv. Grönskär-Horssten-Mälkobborna omfattar tre fastigheter, Horssten 1:1 (cirka 50 fastighetsägare), Grönskär 1:1 (cirka 60 fastighetsägare) och Grönskär 1:3 som ägs av Skärgårdsstiftelsen. Området förvaltas idag av fastighetsägarna som är organiserade i två olika fiskevårds-områdesföreningar. Kartan visar det aktuella området.

Diarienummer
15KS/87

Figur 1: karta, blå streckad linje visar utredningsområdet. Gränsen fastställs vid senare beslut.

Grönskärs skärgård omfattar två större öar, Grönskär och Alskäret, samt ett flertal mindre öar och skär. Grönskär är mest känd som fyrplats och i slutet av 1700-talet uppfördes den fyr som finns på ön idag och är kulturminnesmärkt. Horssten har varit ett av skärgårdens viktigaste fiskeläge med anor från medeltiden. Horssten är idag i liten omfattning påverkad av fartygstrafik, fritidsbåtar och övergödning vilket återspeglas i att ön och omgivande vatten har mycket höga naturvärden. Kulturmiljöerna präglas av den långa historiken med flerhundraårigt säsongsfiske och den kärva naturmiljön. Än i dag syns spår av detta t ex i form av husgrunder och bevarade övernattningsbodnar.

Under 2016 genomfördes en naturvärdesinventering av den marina miljön vid Grönskär och Horssten. Resultatet visar att vattenområdena har höga till mycket höga naturvärden och att påverkan från mänsklig aktivitet till största del är begränsad, karta bilaga 1. Enligt kommunens ÖP 2012-2030 ska områden med särskilt höga naturvärden på land och i vatten skyddas med nya reservat. Miljöbalken ger kommunerna samma möjligheter som Länsstyrelsen att bilda naturreservat och kommunala naturreservat har lika starkt skydd då samma lagstiftning gäller. Att bilda reservat är en process som regleras av MB (MB 7 och 31 kap) och i förordningen om områdesskydd (FOM, 1998:1252). De formella bestämmelserna har att göra med hur området avgränsas, hur föreskrifter utformas, hur samråd med berörda markägare och aktörer ska ske samt bestämmelser om överklagande. Inför bildande av naturreservat kommer kommunen i ett tidigt skede kontakta markägare och andra sakägare och inom ramen för processen kommer ytterligare utredningar att tas fram. Hela processen beräknas ta cirka två år och beskrivs i detalj i naturreservatsplanen.

År 2016 presenterade Trafikverket en åtgärdsvalsstudie för Horsstensleden i syfte att öka kapaciteten och trafiksäkerheten i farlederna mot Stockholm. I förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029 finns Horsstensleden med som tillkommande objekt vid en anslagshöjning på 10 procent.

Diarienummer
15KS/87

Kommunen har i den nu gällande ÖP konstaterat att de marina miljöerna runt Horssten har stora värden som kommunen bedömer som mer angelägna att värna än intresset för en ny farled som bedöms medföra stor skada på orörd kultur-, natur- och havsmiljö. Kommunen har i yttrande över förslag till nationell plan för transportsystemet samt i tidigt samråd för havsplanen som är under framtagande av Havs och vattenmyndigheten framfört att man inte tillstyrker en framtida utveckling av Horstensleden som sjöfartsled.

Bedömning

De höga naturvärdena kring Horssten och att området är viktigt ur rekreativt hänseende motiverar en naturreservatsbildning. Den åtgärdsvalsstudie som Trafikverket genomfört samt att Horstensleden i nationell plan har angetts som ett möjligt framtida objekt bidrar till att det är angeläget att påbörja arbetet med naturreservatsbildningen för att ge området ett långsiktigt skydd.

Det finns ett flertal befintliga statliga naturreservat i ytterskärgården som är upprättade med syfte att gynna friluftslivet. Det finns dock få områden med så höga marina värden som de vid Horssten och ett områdesskydd kommer att komplettera övriga skyddade områden.

Kommunen har varit i kontakt med berörda föreningar och markägare i området. Det finns medlemmar i föreningarna som är positiva till en reservatsbildning men också de som är oroade över att ett naturreservat skulle kunna innebära att fisket i området inskränks. Kommunen beslutar om vilka föreskrifter som ska gälla i ett naturreservat, att ta fram förslag till föreskrifter och samråda om detta ingår i processen. Kommunen avser inte reglera fisket utan kommer låta gällande fiskerilagstiftningen råda även inom reservatet. En dialog genom hela processen är viktig för att säkra föreskrifter som långsiktigt skyddar området men som samtidigt möjliggör jakt och fiske och som samtidigt också tillgodoser besöksnäringens och friluftslivets möjlighet att nyttja området.

Kosteröarnas naturreservat som ombildades 2010 kan ses som ett bra exempel där man genom föreskrifter hittat en god balans mellan vad som tillåts och inte. Såväl jakt som fiske tillåts men däremot inte nytillkommande verksamhet som tar mark eller vatten i anspråk som innebär skador på mark, vegetation eller den marina miljön. Besöksnäringen ska bedrivas och utvecklas på ett sätt i området som är anpassat till de höga natur- och kulturvärdena och som kanaliserar friluftslivet för att undvika störningar.

Ekonomiska konsekvenser

Kommunfullmäktige beslutade inför 2015 och 2016 om investeringsbudget för naturreservatsplanen.

Naturvårdande skötsel kommer att ske initialt för delar av området och därefter kommer större delen av vegetationen sannolikt att lämnas för fri utveckling och endast enstaka åtgärder med varierande intervaller kan bli aktuella.

Diarienummer
15KS/87

Konsekvenser för miljön

Ett reservat innebär ett långsiktigt skydd enligt MB med syfte att bevara ett naturområde för rekreation, friluftsliv och att bevara områden som är viktiga för hotade och känsliga djur- och växtarter som därmed är positivt för hela ekosystemet i närområdet.

Konsekvenser för medborgarna

Ett naturreservat ger positiva konsekvenser för medborgarna genom långsiktigt skydd av en naturmiljö med höga natur- och rekreationsvärden i ytterskärgården.

Konsekvenser för barn

Ett långsiktigt skydd gör att många generationer kommer att ha tillgång till naturmiljöer med höga natur- och kulturvärden.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av plan- och exploateringsavdelningen.

Handlingar i ärendet

Nr	Handling	Bilaggs/Bilaggs ej
1.	Karta, utdrag ur naturvärdesinventering	Bilaggs
2.	Naturreservatsplan	Bilaggs ej

Sändlista för beslutsexpediering

Plan- och exploateringsavdelningen

Tekniska driftavdelningen

Markägare

Camilla Broo
Kommundirektör

Fredrik Cavallin
Planchef

Bilaga 1

Karta från naturvärdesinventering

